

In de biotoop van Jan Kater

Stef Verhoeven waagt zich maandelijks in de habitat van de *homo sapiens educationis*. Deze maand: hoe voormalig student wiskunde en fabrieksarbeider Jan Kater zijn hart verloor aan het onderwijs.

W e waren te lang niet meer in Enschede geweest. De taxichauffeur die ons naar de biotoop van Jan Kater loodst, wijst trots op de kale plekken tussen de glimmende kantorenflats. 'Hier komt een gloednieuwe McDonald's en daarnaast een Kentucky Fried Chicken.' De vooruitgang kan soms treurig stemmen. Gelukkig maakt de felle winterzon in combinatie met de ontmoeting met de gedreven Jan Kater (61, pret-ogen) veel goed. Een educatief experiment op het Stedelijk Lyceum met een heuse *flight simulator* maakte ons nogal nieuwsgierig. Wat nou klagen over verouderde leermiddelen en verstoofd onderwijs? In Enschede vliegen ze met gemak de 21ste eeuw in met hun leerlingen. Daar moeten we bij zijn. Maar mr. Google brengt ons soms op plekken die in de echte wereld al lang zijn gesneuveld. Kater moet er hartelijk om lachen. 'Een leerling kwam er destijds zelf mee, en natuurlijk geef je daar dan ruimte aan. Ik was sowieso nieuwsgierig wat we in het onderwijs met games konden. We sloten ons aan bij het project *Groeien door games*, maar ook dat is inmiddels een zachte dood gestorven.' Toch tekent het de nuchtere nieuwsgierigheid van Kater die zich, naast zijn lessen mediawijsheid in de onderbouw, vooral bezighoudt met leermiddelen en innovatie op het Stedelijk Lyceum, een brede school verspreid over zeven locaties in de stad. Over een paar dagen mag hij een presentatie *21st century skills* geven op de

Management Developmentdagen. 'Ik wil laten zien wat er allemaal aan nieuwe bronnen beschikbaar is in de wereld. Ik bedoel: we kunnen nu neuzen in de bibliotheek van MIT in Boston om maar eens wat te noemen. Gratis. Er zijn zo veel creatieve leermiddelen beschikbaar en we gebruiken er maar een fractie van. Ik probeer in mijn werk een brug te slaan tussen de mogelijkheden die er zijn en de dagelijkse praktijk in de klas.'

Maar, zegt Kater bedachtzaam, je moet het middel niet tot doel maken. In die zin slaat Maurice de Hond met zijn iPad-scholen de plank mis, vindt hij. 'In mijn lessen loop ik ook met een iPad door de klas en projecteert een smartboard mijn bevindingen, maar dat is lang niet bij alle vakken het effectiefste leermiddel. Keuzes voor leermiddelen maak je op inhoudelijke gronden, om hun toegevoegde waarde.'

Op de barricades

Het was de studie Theoretische wiskunde die Kater als Noord-Hollandse jongen naar Enschede bracht. De grappen waren niet van de lucht: 'Neem je paspoort mee Jan, want na Deventer beginnen de controles.' De wiskundige formules bleken te ver af te staan van zijn idealen. De wereld moest immers verbeterd worden, liefst gisteren nog. Omdat er toch brood op de plank moest komen, ging hij aan de lopende band werken. *A working class hero is something to be*. Dag in dag uit fabriceerde hij tuinmeubelen uit ijzeren buizen. Hij kan de

Docent Jan:
'Mijn lessen zijn mijn laboratorium'

Katers leerlingen
neuzen in de
bibliotheek van
MIT

rituelen aan de machine nog dromen. 'Met rechts de rugleuning uit de mal trekken, en tegelijk met links de rode knop bedienen. Het ging om snelheid, want ik werkte op tarief.' Ook die carrière was van korte duur. Naar de smaak van de directie stond Jan iets te vaak op de barricades voor zijn medewerkers. 'Die fabriek werkte zo onveilig, ik móest wel actie voeren. Vonden ze niet leuk,' zegt Jan met een glimlach. 'Ik ging wel naar de bruiloften van die stoere mannen, maar werd natuurlijk nooit één van hen. Ik bleef de "bijna-wiskundige" die de wereld wilde veranderen.'

Gastarbeiders

Als lid van de Socialistische Partij deed hij mee aan huis-aan-huisacties. Aanbellen en vragen: 'Meneer, uw straat ligt er beroerd bij. De SP kan u helpen met opknappen. Wilt u dat?' 'Mmm, ja, ach, ik weet niet...' Dat werkte louterend voor een actievoerder. 'Ik kreeg steeds beter zicht op de vraag: waar valt echt wat te doen en waar heeft het weinig zin?'

In het onderwijs had het wél zin, ontdekte hij. Zeker toen er in Enschede speciale scholen kwamen voor kinderen van gastarbeiders. 'Elke boom valt een keer om,' zegt Jan filosofisch, 'maar je moet er niet te vroeg tegenaan willen trappen. Je moet je moment kiezen. Als een boom een beetje beweegt, wil ik erbij zijn.' En zo stond hij vooraan toen er onderwijs moest komen voor de kinderen

Bij het Stedelijk Lyceum in Enschede vliegen ze met gemak de 21ste eeuw in

van de eerste generatie Turken. Daar viel veel te ontdekken, te helpen en te pionieren. Tien jaar geleden maakte hij de overstap naar het middelbaar onderwijs. Eerst als vakdocent Engels aan de vooravond van het tweetalig onderwijs. Toen de digitale technologie aan de poorten van het onderwijs stond te rammelen, koos Kater weer zijn moment. Hij mag zich inmiddels 'coördinator leermiddelenbeleid, onderwijs & innovatie' noemen. Zo kan hij invloed hebben op onderwijsverbeteringen zonder manager te hoeven zijn. 'Die denkfout maak ik niet meer. Bovendien,' zegt Jan, 'wil ik minstens een dag per week tussen leerlingen werken.'

Morgen staat hij weer tussen zijn brugklassers, met zijn vak mediawijsheid. Hij heeft een aardige opdracht voor ze in petto rond *Serious Request*, een samenwerking tussen radiozender 3FM en het Rode Kruis. Een van de vragen zal zijn: wie bepaalt eigenlijk welke deejays in het Glazen Huis mogen zitten? 'Die lessen zijn mijn laboratorium. Ze behoeden me voor luchtfietsrij.' ■

'Maurice de Hond slaat met zijn iPad-scholen de plank mis'